

ØKO-SOLSIKKER TIL OLIE- OG FODERPRODUKTION

Endnu er erfaringerne ret begrænsede i Danmark, men der er potentiale.

INTERESSEN FOR DYRKNING af solsikker er til stede blandt de økologiske landmænd. Den midtjyske ægproducent, Jan Volmar og den unge samsing, Kristian Alexandersen er to landmænd, der allerede har givet sig i kast med solsikkeproduktionen. Her deler de ud af deres erfaringer med den "nye" afgrøde.

Udbytte trods udfordringer

Solsikken omtales ofte som en nem afgrøde pga. dens gode konkurrenceevne mod ukrudt, men som den nystartede solsikkeproducent Kristian Alexandersen udtaler, så passer den ikke sig selv.

- Jeg har haft en del udfordringer med dyrkningen, hovedsageligt fordi jeg har haft en masse arbejde i Jylland, og marken ikke har fået så meget opmærksomhed, som den burde, fortæller Kristian Alexandersen. Den unge landmand, der er vokset op på Samsø, vandt i starten af året et legat for sin besvarelse i konkurrencen "I gang for 1 million", hvor han udtænkte en forretningsmodel for opstart af en produktion af dansk solsikkeolie. Som sagt, så gjort og i maj måned blev fire tidlige solsikkensorter sået i familiens mark på Samsø.

- Der var lidt udfordringer omkring såning. Derfor blev det senere, end jeg ønskede og med en rækkeafstand på 65 cm i stedet for 55 cm. Den første radrensning kom for sent, grundet eksamen og den forkerte rækkeafstand, og jeg nåede heller ingen blindstrigling, da fremspiringen skete på under fem dage. Desuden var plantetallet lavt - et resultat af en unøjagtighed i såmaskinen og krager, der spiste flere af småplanterne, netop som de spirede frem, forklarer han.

Alle de parametre, kombineret med markens forhistorie, gjorde, at solsikkerne mødte hård konkurrence fra melder. En anden udfordring var sommerens tørke på den sandede og uvandede mark. Udfordringerne til trods, stod de fleste solsikker flot, og der blev opnået et acceptabelt høstudbytte.

Høst inden fuglene

- Sidst i august var en del af hovederne begyndt at drysse eller blive spist af fugle, og derfor håndhøstede jeg dele af hver sort for at sikre et udbytte. Hånd-

Foto: Kristian Alexandersen

Sorten Baltic var Kristians favorit af de afprøvede sorter. Den havde meget større kurve end de andre sorter og kunne bedre klare konkurrencen mod ukrudtet.

høsten var også for at få en sortsrenhed, som vi ikke kan med mejetærskeren på så lille et areal, fortæller Kristian Alexandersen.

- Solsikkerne på den bedre jord fik store kurve med store fyldte kerner. Nogle af de mindre kurve har haft en del kerner omkring midten, som ikke var fyldte. Jeg tænker, det er et resultat af håndhøsten før egentlig afmodning, tilføjer han.

De resterende solsikker blev høstet med mejetærsker i slut-

ningen af september. De mange melder var en udfordring, men ellers forløb høsten som den skulle.

En lovende sort

Af de fire sorter på Kristians mark, var sorten Baltic favoritten.

- Baltic klarede sig rigtig godt. Den havde meget større kurve end de andre sorter og kunne bedre klare konkurrencen mod ukrudtet, forklarer han.

Sorten skiller sig også ud i de økologiske markforsøg, hvor den i både 2017 og 2018 var den tidligst blomstrende sort. Desuden opnåede den et højt udbytte i

SOLSIKKER TIL SPISEOLIE

- Kristian Alexandersen, planteavler, Samsø
- Sådato: 10. maj
- Rækkeafstand: 65 cm
- Radrenset
- Problemer med ukrudt
- Ingen vanding
- Håndhøst medio august og høst med mejetærsker primo september

SOLSIKKER TIL FODER

- Jan Volmar, ægproducent, Brande
- Sådato: ultimo april
- Rækkeafstand: 75 cm
- Blindstrigling, ingen radrensning
- Ingen problemer med ukrudt
- Vandet 3 gange
- Høstet med mejetærsker ultimo september

Foto: Kristian Alexandersen

Fuglene havde tyvstartet høsten inden afmodning. Her er et eksempel på en af de afpillede solsikker, som var med til at beslutte håndhøsten

årets vandede forsøg.

En anden sort, som Kristian fremhæver, er Malaga.

- Malaga var tidligere klar til høst end de andre sorter, fortæller han.

Tidlighed er en vigtig dyrkningsegenskab her i vores køligere danske klima, og i begge af årets økologiske markforsøg havde netop Malaga det laveste vandindhold ved høst.

Afsætning afgør fremtid

Kernerne har Kristian fået presset hos Samsø Bær, der har erfaring med pressing af raps.

- Kernerne er blevet presset med skruepresser, og olien står nu og bundfælder, fortæller Kristian, der venter spændt på at se, hvordan den endelige olie ser ud.

Om fremtiden skal indebære solsikkeproduktion afhænger af, om der er muligheder for afsætning.

Solsikker til foder

Solsikker produceres ikke kun med henblik på produktion af spiseolie. Flere økologiske fjerkræ- og ægproducenter har også et godt øje til afgrøden i jagten på hjemmedyrket foder med høj proteinværdi, der kan erstatte importerede fodermidler. En af dem er den økologiske ægproducent Jan Volmar fra Brande.

- Jeg har i år haft 3 ha med solsikker, og det har givet et høstudbytte på cirka 5 ton, fortæller Jan Volmar, der de næste år har opnået en høj selvforsyning ved at prioritere proteinrigt grovfoder.

Solsikkerne blev høstet med mejetærsker i slutningen af september, hvor solsikkerne stod tørre med kun ganske svage angreb af skimmel.

De tærskede solsikker er netop ved at blive afskallet, inden de er klar til at blive serveret for hønerne.

Spørger man Jan, om han vil dyrke

solsikker igen næste år, er han ikke helt afklaret. Det må de kommende foderprøver afgøre.

Høst som helsæd

Det er ikke første gang Jan dyrker solsikker. Sidste år deltog han som demonstrationsbedrift i et projekt, hvor tre tidlige solsikkesorter blev afprøvet. Her blev solsikkerne høstet som helsæd med majsfinsnitte med plukkebord. Netop alternative høstmetoder kan være vigtige ved høst i Danmark, hvor den sene modning i et fugtigt efterår, kan give problemer med svampesygdomme. Ved svampeangreb kan man være tvunget til tidlig høst med et højt vandindhold, for at undgå at svampesygdommene tager overhånd. ●

FAKTA

- Begge landmænd har brugt overskydende udsæd fra solsikkesorter, der er afprøvet i de økologiske markforsøg hos SEGES.
- Sorterne er fra de franske forædlere Caussade Semences og Eurialis Semences, og de er udvalgt på baggrund af deres tidlighed og sygdomsresistens.
- Flere danske frøfirmaer forhandler økologiske solsikkefrø til vildtpleje og efterafgrødeblandinger, men de forhandler endnu ikke solsikkesorter egnet til høst ved modenhed.

AF MAJA ELINE PETERSEN,
SEGES ØKOLOGI INNOVATION

STØTTET AF

promilleafgiftsfonden
for landbrug

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevarerministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne